

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 53

OSASTO: 12^o

ASIA: f

Shanghaiissa olevan pääkons. viraston rap. n:o 1.

Konsuli Janner.

23/7 1941

Shanghai

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 318/67.

Shanghai SSA 23 P:NÄ heinä KUUTA 19 41.

VIITTAUS:N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

2 375 lae. 41
15/11-41
53 A2 f

Ulkoasiainministeriö

LLE

Poliittinen raportti n:o 1.

ASIA: Wang Ching-wein matka Japaniin ja akselivallat tunnustavat Nankingin hallituksen.

Tämän ohessa lähetystö kunnioittaen lähettää
Ulkoasiainministeriölle 3 kappaletta tälle päivälle
päivätyä poliittista raporttiansa n:o 1.

Va. asiantuntija:

Hannu

Shanghai

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 1 (poliittinen).

Shanghai ssa 23 p:nä heinä kuuta 19 41.

Asia: Wang Ching-wein matka Japaniin
ja akselivallat tunnustavat Nankingin
hallituksen.

2/375 ke. 41
15/11-41
53 92 f

Yhteenvedo: Wang Ching-wein matka; sen tarkoitus japanilaisten tietojen, kiinalaisten tietojen mukaan; käytännölliset seuraukset; Japani myöntää lainan Nankingin hallitukselle; akselivallat tunnustavat sen: Saksa, Italia ja Espanja nimittävät edustajansa Nankingiin; tunnustamisen mahdolliset syyt: Nanking tyytyväinen; Chungkingin reaktio; katkaisee diplomaattiset suhteensa akselivaltoihin; tunnustamisen käytännöllinen arvo akselivalloille; Italian eksteritoriali oikeus; lehti uutisia siitä. että Suomikin tulee tunnustamaan Nankingin.

Yhtenä tärkeimpänä tapahtumana Kiinan ja Japanin suhteissa viime aikoina, sen jälkeen kun viime vuoden lopulla tehtiin sopimus rauhan ja ystävällisten suhteiden ylläpitämiseksi Japanin ja Nankingin hallituksen

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

välillä, on pidettävä Nanking-hallituksen presidentin Wang Ching-wein virallista matkaa Japaniin kuluneen kesäkuun loppupuolella.

Tämä matka, joka Chungkingin kansallisen hallituksen taholta on leimattu kerjuumatkaksi, näyttää vahvistavan sitä lisääntyvää otaksumaa, että Japani pyrkii yhä voimakkaammin kannattamaan Wangin johtamaa hallitusta saadakseen parempaa "yhteistoimintaa" aikaan. Viralliselta japanilaiselta taholta on selitetty matkan tarkoituksena olevan halu Wangin henkilökohtaisesti esittää keisarille kiitollisuutensa Japanin Kiinalle osottamasta intressistä. Wang Ching-wein henkilökohtainen prestiigi toivotaan matkan kautta kasvavan ei vain Japanissa vaan myös hänen omien kansalaistensa silmissä.

Käytännöllisenä seurauksena Wangin matkasta Tokioon voidaan pitää seuraavia myönnytyksiä ja lupauksia, joiden Tokiosta tulleiden tietojen mukaan väitetään Japanin hallituksen sisältäneen Kiinan ohjelmaansa, nimittäin että

Nankingin sotavoima lisätään 150000 miehestä 500000 mieheen, sen poliisivoima lisätään myös.

Nankingin hallituksen alainen alue muodostetaan erikseen "mallirauhanalueeksi".

Nankingin hallitukselle myönnetään laina maanviljelyksen ja teollisuuden elvyttämiseksi siinä toivossa, että parantuneet taloudelliset olot houkuttelisivat johtavia henkilöitä takaisin Chungkingistä Nankingiin ja myös aiheuttaisi miljoonien pakolaisten palaamista vapaasta Kiinasta takaisin kotiseuduilleen.

Nankingin hallituksen ja akselivaltojen suhteita vahvistetaan.

Nankingissa olevien eri virallisten henkilöiden antamista lausunnoista käy kuitenkin selville, että Nankingin hallituksen toivomukset varmaan olivat paljon suuremmat kuin mitä matkan tähän mennessä julkaistuista tuloksista voi päätellä. Lähinnä pyrittäneen siihen, että taloudellinen kontrolli, joka edelleen on japanilaisten sotavoimien käsissä, saataisiin siirretyksi kokonaan Nankingin hallitukselle. Jolle myös olisi luovutettava Pohjois-Kiinan hallinto, siellä oleva "The North-China Political Council" kuin edelleen täysin ignoroit Nankingin.

Myöhemmin onkin ilmoitettu, että Japani on myöntänyt Nankingin hallitukselle 300 miljoonan yenin lainan, jota ei anneta rahassa vaan tavaroissa erinäisten jälleenrakennussuunnitelmien toteuttamiseksi. On myös ollut puhetta siitä, että on suunniteltu takavarikoitujen tehtaiden palauttamista kiinalaisille omistajille, ja että on aikomus avata Yangze joki yleiselle merenkululle. Tämä onkin nimellisesti osaksi jo kuluneen kuun puolivälissä tapahtunut siirtämällä tavarankuljetuksen suoraan sotavoimilta eräälle japanilaiselle laivayhtiölle, kuitenkin siinä määrin edelleen japanilaisen meriväen valvonnan ja erikoislupien alaisena, ettei siitä ainakaan toistaiseksi voi olla minkäänlaista käytännöllistä hyötyä ulkovaltojen kaupalle.

Akselivaltojen suhteessa Nankingiin on tapahtunut suuri muutos sikäli, että Saksa, Italia, Rumania, Slovakia ja Kroatia tunnustivat Nankingin hallituksen de jure 1 p:nä sekä Bulgaria, Espanja ja Unkari 2 p:nä heinäkuuta.

Saksen Shanghaissa oleva pääkonsuli Fischer on nimetty Saksen asienhoitajaksi Nankingiin ministerin arvolla

ja Italian tšekäläinen suurlähettiläs markiisi Taliani de Marchio, joka on ollut täällä jo kaksi vuotta käymättä kertaakaan Chungkingissa sekä esittämättä valtakirjiansa presidentti Lin Senille, on akkreditoitu suurlähettilääksi Nankingiin. Espanjan pääkonsuli on nimitetty sinne asiainhoitajaksi. Muilla mailla ei ole edustajia täällä.

On jo pitemmän aikaa odotettu, että akselivallat, etenkin Saksa ja Italia, tunnustaisivat Nankingin hallituksen, ja japanilaiselta taholta on ilmennyt kärsimättömyyttä tunnustamisen viivästyisestä. nämä maat kun ovat pysyneet jo liiankin kauan odottavalla kannalla. Tunnustamisen antaminen nyt otaksutaan olevan seurauksena saksalais-venäläisen sodan alkamisesta. Sillä ehkä koetetaan lieventää sitä levottomuutta ja ärtyisyyttä jota sodan alkaminen on aiheuttanut, se kun alkoi niin pian vastikään solmitun japanilais-neuvostolaisen nonaggressiosopimuksen jälkeen.

Nankingissa on oltu kovin tyytymättömiä tunnustamiseen. Sanomalehdistö ja hallituspiirit ovat huomauttaneet miten suuriarvoisesti ja vahvistavasti se on vaikuttanut hallituksen päätöksiin ja pyrkimykseen hävittää Chungkingin hallitus ja siten palauttaa rauha ja järjestys Kiinaan. Pidetään mahdollisena Nankingin hallituksen liittyminen akselivaltoihin.

Niin pian kuin tunnustaminen tuli Chungkingissa olevan kansallisen hallituksen tietoon ilmoitti se siellä oleville Saksen ja Italian diplomaattisille edustajille lopettaneensa diplomaattiset suhteensa näihin maihin. Muilla edellämainituilla akselivalloilla ei ollut diplomaattisia edustajia siellä. Kiinen hiljakkoin nimitetty uusi ulkoasiainministeri Quo

Tai-chi on sanomalehdistön kautta ilmoittanut syvän paheksumisensa tunnustamisen johdosta. Akselivallat ovat tehneet Kiinalle suuren väärvöden tunnustamalla Nankingin nukkehallituksen sekä ryhtymällä suhteisiin Kiinan vihollisten kanssa. He ovat sen kautta menettäneet Kiinan kansan ystävyuden. Kiina on kuitenkin päättänyt jatkaa taisteluaan ystäviensä kanssa vapautensa puolesta siksi kunnes voitto saavutetaan. Generalissimo Chiang Kai-shek on päiväkäskyssään armeijalle mm. maininnut olevansa vakuutettu siitä, että japanilaisten ja heidän nukkejärjestöjensä luhistuminen tulee tapahtumaan silloin kuin akselivallat joutuvat häviölle.

Akselivaltoiden antama tunnustus voidaan jossain määrin pitää prestigivoittona Nankingin hallitukselle. Mutta suurempaa käytännöllistä arvoa ei sille toistaiseksi voitane antaa, sillä Saksen ja Italian yhdyssi-teet Kiinaan ovat nykyään kokonaan katkenneet, eikä näillä valloilla ole erikoisen suuria intressejä sisä-Kiinassa. Italialla on edelleen ollut exterritorialioikeus Kiinassa, muilla valloilla ei, ja tulee se tietenkin menettämään sen niissä osissa Kiinaa, missä Chungkingilla on hallitusvalta. Epätietoista on miten Nankingin hallitus tulee suhtautumaan tähän oikeuteen. Mahdotonta ei ole, että Italia voisi edelleen säilyttää sen, sillä niissä osissa Kiinaa, missä Nankingin hallituksella on valta, haluaa se sellaisen mielipiteen vallitsevan, että Kiinan kansallinen hallitus on nyttemmin palannut takaisin Nankingiin ja on edelleen sidottu aikaisemmin tehtyihin sopimuksiin.

Tässä yhteydessä voi myös mainita, että sitten-
kuin Suomi heinäkuun 19 p:nä tunnusti Manchoukuon de
jure, on Shanshain lehdissä heinäkuun 21 ja 22 päi-
vinä juliaistu Transocean ja Domei uutistoimistojen e-
dustaiien Helsingistä lähettämät uutiset, että Suomikin
akselivaltojen esimerkin mukaisesti tulee lähinäpäivinä
tunnustamaan Nankingin hallituksen.

V.a. asiainhoitaja:

Hammilainen

JK. Sen jälkeen kun tämä on kirjoitettu on täällä
julaistu uutinen, että Rumanian Tokiossa oleva lähet-
tiläs kenraali Bagulescu on nyttemmin akkreditoitu
myös Nankingiin.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 53

OSASTO: A 2

ASIA: A

Shanghaiin olevan pääkons. viastus raportti n:o 2.

v.a. Asiamiehille Tanner

1/9 1941.

LÄHETYSTÖ.

Shanghai SSA OLEVA ~~ULKOASIAINMINISTERIÖN~~

KIRJELMÄ n:o 386/70.

Shanghai SSA 1 P:NÄ SYYS KUUTA 19 41.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ

3/375 Pal. 3-41

17/12-41

53 A2 8

CSAFTD

Ulkoasiainministeriö LLE

Poliittinen raportti n:o 2.
 ASIA: Huomioita Shanghaiin eri kansallisuuk-
sien suhtautumisesta Saksan-Neuvosto-
liiton sotaan.

Tämän ohessa pääkonsulinvirasto kunnioittaan lähettää Ulkoasiainministeriölle 3 kappaletta poliittista raporttiansa n:o 2.

Va. asiantuntija: *Hannu Luoma*

Shanghai SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 2 (poliittinen).

Shanghai ssa 1 p:nä SYYS kuuta 19 41.

3/375 Pal. S-41.

17/12-41

Asia: Huomioita Shanghain eri
kansallisuuksien suhtautumisesta
Saksan-Neuvostoliiton sotaan.

53 92 f

Yhteenveto: Vaikutusvaltainen brittiläinen ja amerikkalainen lehdistö muovaillee mielipiteitä; saksalaiset ja heidän propagandansa; ranskalaiset; venäläiset tsaaristit ja bolshevikit; japanilaiset; kiinalaiset; englanninkielisen lehdistön suhtautuminen Suomeen; saksalainen uutistiedoitus Suomesta; skandinaavialaiset.

Tieto Saksan äkillisestä hyökkäyksestä Neuvostovenäjään tuli täällä kuten yleensä muuallakin täytenä yllätyksenä. Churchillin puhe selvitti tšekäläisille brittiläisille heti alussa Ison Britannian kannan, ja on brittiläinen sanomalehdistö koettanut parhaansa mukaan muovailla tšekäläistä mielipidettä myös siihen suntaan, että Englanti on Neuvostoliiton ystävä, ja tulee sen sille antaa apuaan. Amerikkalainen sanomalehdistö on myös amerikkalais-brit-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tiläisten ystävyysuhteiden yhä vahvistuessa kovaäänisesti toistanut miten hyvät ystävät USA ja USSR ovat keskenään. Englantilaisen ja amerikkalaisen lehdistön ollessa vaikutusvaltaisoin täällä on luultavaa, että siinä esitetyt mielipiteet tulevat syöpyämään suureen osaan täällä olevaan valkoiseen yleisöön, johon myös on luettava lukuisa määrä ei-brittiläisiä juutalaisia, joiden poliittinen mielipide pääasiallisesti on Hitler-Saksan kukistumisen kannalla.

Toiselta puolen on täällä olemassa ei aivan vähäpätöinen saksalainen yhteiskunta, joka on mitä tarkkaimmalla toiminnalla esittäkseen yleisölle, miten menestyksellisesti Saksan sotatoiminta Venäjällä edistyy, ja miten tärkeätä on Euroopalle ja koko maailmalle, että bolshevismi saadaan kukistetuksi. He ovat läheisessä yhteydessä japanilaisten kanssa ei vain epävirallisesti mutta nyttemmin myös virallisesti tunnustettuaan Japanin suojeleman Nankingissa olevan Wang Ching-wein hallituksen. Saksalaisten propaganda ja uutistiedotus on nopea ja monipuolinen ja uutisensa Venäjän sodasta laajat, joten oman radiotiedotuksensa lisäksi englanninkielinenkin lehdistö usein julkaisee niitä täydennykseksi (ja ehkä vastapainoksi) omien kirjeenvaihtajiensa ja Tassin toimiston uutisiin.

Ranskalainen yhteiskunta täällä, joka virallisesti on Vichy-hallituksen kannalla, mutta josta useat kuulemma kyllä salaisesti kannattaa vapaata Ranskaa, koettaa pysytellä neutraalisella kannalla. En ole huomannut siinä mitään voimakkaampia sympatioita suuntaan tai toiseen. Väitetään, että ranskalaisten sympatiat alkavat

jonkun verran kallistua saksalaisten puolelle. Sillä taitaa kuitenkin olla omat siksi raskaat huolensa, nyt kum Indokiinakin on osaksi japanilaisten miehittäjä, että kiinto saksalais-venäläiseen sotaan jää toisarvoisena syrjään.

Venäläinen lukuisa väestö on täällä jakautunut kahtia. Suurin osa vanhaan sukupolveen kuuluvista on edelleen bolshevismin vastainen ja toivoo saksalaisten nyt viimeinkin saavan sen kukistetuksi. He puhuvat edelleen vanhasta pyhästä Venäjistä, käyttävät edelleen tsaarinaikaista lippua, ja toivovat vielä pääsevänsä sinne asumaan järjestettyyn yhteiskuntaan. Nuorempien joukossa sensijaan on useita jotka haluten auttaa kotimaataan Venäjää, jossa moni ei ole vielä kertaakaan käynyt, siitä tuhosta ja hävityksestä, jota sitä nykyään uhkaa, ovat valmiit kompromisointiin ja ehkäpä yhteistoimintaan bolshevikien kanssa, joita venäläisten joukossa löytyy ehkä noin kymmentuhatta eli suunnilleen viidesosa kaikista. Tšekäläisen venäläisen emigranttikunnan jäsenet eivät kuitenkaan ole vielä joutuneet keskenään käsikähmään tai ilmaistaisteluun, mutta riittävän tämä emigranttikunta on ja jakautunut useaan leiriin.

Tšekäläisistä japanilaisista ei ole erikoisempaa mainittavaa. He koettavat painaa unohdukseen Matsuokan ei kauvan sitten Molotovin kanssa tekemän nonaggressiosopimuksen ja järjestymään mieleltään taasen seuraamaan saksalaisia, joiden puolella he ovat olleet koko sodan aikana. On kovin vaikeata saada objektiivista tietoa siitä, missä määrin Saksan-Venäjän sota kiinnostaa heitä.

Heidän tärkeitä hommansa ja huolensa luulisi pidättävän heitä lähemmin syventymästä siihen.

Lukuunottamatta joitakin japanilaisten ja amerikkalaisten omistamia kiinankielisiä lehtiä on kiinalainen lehdistö täällä pääasiallisesti jakautunut kahteen osaan. Toinen kannattaa kansallista Chungkingin hallitusta ja siis myös vanhan tapansa mukaan ystävällisiä suhteita Neuvostoliittoon samoinkuin neuvostolaisten nykyisiin liittolaisiin. Toinen osa kannattaa Wang Ching-wein hallitusta Nankingissa ja siis kallistuu japanilaisten ja saksalaisten puolelle. Mitään erikoista suhtautumista Suomen asiaan ei kummaltakaan puolelta ole ollut huomattavissa.

Kun Suomi saksalais-venäläisen sodan alkaessa uudestaan joutui taistelemaan perinnäisvihollistaan vastaan, tällä kertaa saksalaisten tukemana, tuli se tietenkin anglo-amerikkalaisessa lehdistössä leimatuksi Saksan liittolaiseksi ja siten Englannin viholliseksi. Lehdistön puolesta, joka puolitoista vuotta sitten ylisti Suomen kuntoa ja urhollisuutta taistellessaan bolshevikibarbarien raakaa hyökkäystä vastaan, on kuitenkin mielestäni sanottava, että se on vleensä ainakin tähän saakka näkynyt välttävän koskettelemasta Suomen nykyistä sotaa. Ainoastaan kerran alussa julaistiin eräässä lehdessä toimituksen kirjoitus, jossa kirjoittaja, täysin tuntematta Suomen oloja ja suhteita, yksinkertaisella ja typerällä sanannalla koetti esittää, miten tyhmä Suomi on kun rupeaa saksalaisten talutusnuoraan eikä pysy demokratioiden parissa ja tällä kerralla alistu Neuvos-

tovenäjän herruuteen. Toiselta puolen on sen sijaan näkynyt amerikkalaisista lehdistä lainattuja kirjoituksia, jotka käsittelevät Suomen oloja hyvin ymmärtävällä tavalla.

Saksalainen uutistoimisto ja tärkein lehti ovat kumpikin julaisseet laajoja uutisia Suomesta, päämajan tiedoituksia Karjalan rintamalta, lyhempiä selostuksia eri lehtien pääkirjoituksista, Lontoon ja Helsingin välisten diplomaattisten suhteiden katkaamisesta, y.m., monasti aivan asiallisesti, toisinaan tietenkin mielessä, joka uhkuu saksalaista sotilaallista kuntoa ja voitonvarmuutta.

Muiden eri tšekäläisten eurooppalaisten kansallisuuksien suhtautumisesta Suomen asiaan ei ole erikoisempaa sanottavaa, paitsi että skandinaaveista ovat ruotsalaiset ja tanskalaiset lojaalisesti Suomen kannalla, jotavastoin pienessä norjalaisessa koloniassa on anti-quislingiläisten joukossa, joita täytyy pitää valtavana enemmistönä, huomattavissa jonkunlaista ystävälisten tunteiden jäykistymistä.

Va. asiainhoitaja: *Hannu Luoma*